

OBDELAVA DALJIC OBČIN V GEOS10

Občine spadajo pod **RPE** objekte, zato se vodijo v GEOS z atributi tudi kot DBF baze. Grafiko občin predstavlja **poligon baze** (RPE) in še dodatno **daljice občin** med ZKT (ZK kataster), ki bi se naj večinoma ujemale z daljicami parcel. Nove daljice občin se v GEOS načeloma ne riše, če je meja parcel tudi meja občine, osnova za daljice občin so tedaj poligoni parcel. V kolikor novo stanje meje občine ne poteka **v celoti** po meji parcel, se nove daljice občin morajo narisati še ročno v nivoju **|Občine**. Ta princip obdelave daljic je relativno kompleksen zaradi tega, ker se daljice občin lahko ne ujemajo z RPE grafiko baz in zato poligoni RPE ne morejo biti 100% osnova za usmerjenost daljic občin. Pri branju XML datotek je obvezno imeti vklopljeno stikalo **+Občine/SLO**, stikalo **+RPE** pa samo za spremembe RPE (90.člen ZKN). Vklop/Izklop prikaza daljic občin je z Daljice/Daljice občin, ali z MS na ikono .

Generalno sta možna dva načina obdelave daljic občin.

Po 92. členu ZKN (običajno)

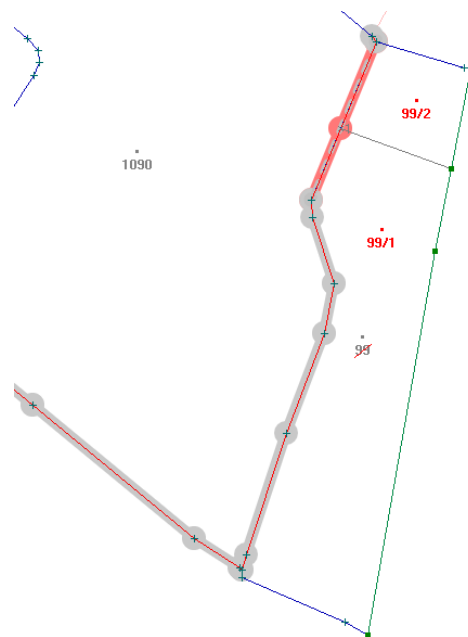
To pomeni spremembo meje občine zaradi sprememb mej na obdelovanih parcelah. Če se pri izvajanju nekega katastrskega postopka (npr. KP PARCELACIJA, UREDITEV MEJE,...) spremeni še meja občine (npr. nova točka na meji, sprememba koordinat,...), bo naloga zunanjega izvajalca, da uredi tudi daljice občin, ne ureja se RPE geometrije (element baze občin).

V izrezu XML lahko obstajajo ZKT z upravnim statusom točk (**19 - linijska točka RPE**). To so točke, ki so v ISK nastale zaradi dodatnih lomov RPE vsebine (podrejene PE). Te točke so linijske na obstoječi meji ISK. Pravila za urejanje teh točk:

- Teh točk se ne sme brisati (lahko se jim spreminjajo koordinate ali ostali atributi).
- Ta točka mora vedno ostati linijska (v okviru zaokroževanja na 1 cm). Npr. če se spreminja meja, na kateri je ta točka, mora biti taka točka tudi po spremembi ostati linijska.
- Lahko se spremeni status v npr. 1 – urejena, 2 – delno urejena, 3 – sodna ali 4 – tehnična. S tem ni več pogoj, da je točka linijska.

Kreiranje novega stanja daljic občin

Ko je že urejena nova grafika parcel (Daljice/Kontrola je v redu), se sproži ukaz Daljice/Tvori daljice občin. Bistvena osnova so najdeni mejni poligoni občin iz daljic, ki so merodajni za novo stanje daljic občin, prav tako določajo gabarite za analizo. Za daljice občin (DO) se analizira samo skupna meja med občinama (MO). V kolikor v MO ne obstaja izvorna DO, se le-ta **Briše**, v kolikor obstaja v MO daljica, ki je ni med izvornimi je **Dodana**, vse ostale izvirne DO pa so **Nespremenjene** (tudi če so S_ZKT). Pri tem ukazu so trije ločeni principi iskanja poligonov za MO. Prvi je samodejen na podlagi poligonov obdelanih parcel in ZKT (B/D/S), drugi je na podlagi novih daljic v nivoju občin in tretji je z dodatnim ročnim določevanjem mejnih poligonov iz aktivnih daljic v sliki. Takoj po preračunu se aktivira prikaz DO. Daljice občin so prikazane odebeljeno s poudarjenimi vmesnimi točkami. **Nespremenjene** daljice so sive, **Dodane** so rdeče ter **Brisane** so sive in črtkane.

Samodejno iskanje meje občin med obdelanimi parcelami

Daljice občine so skladne z mejami parcel. Za pravilno ugotovitev MO na podlagi obdelanih parcel se uporabi položaj centroida mejne parcele, oz. parcela se nahaja v tisti občini, kjer leži njen centroid (se prej eventualno še premakne v pravo občino). Ta postopek se samodejno sproži samo takrat, ko v nivoju **|Občine** še ne obstajajo nove daljice. V kolikor parcela leži v dveh občinah (npr. ceste), se lahko dobijo še nepravilne dodane MO. V tem primeru je potrebno uporabiti eden drugi spodnji postopek. Če sta obe mejni parceli Nespremenjeni in v obstoječi DO ne obstaja vsak ena **B_ZKT**, bo DO ostala **Nespremenjena**. Če bi morala biti ta DO Brisana, se to doseže z **brisanjem te DO v nivoju |Občine** in nato ponovitev tega postopka kreiranja.

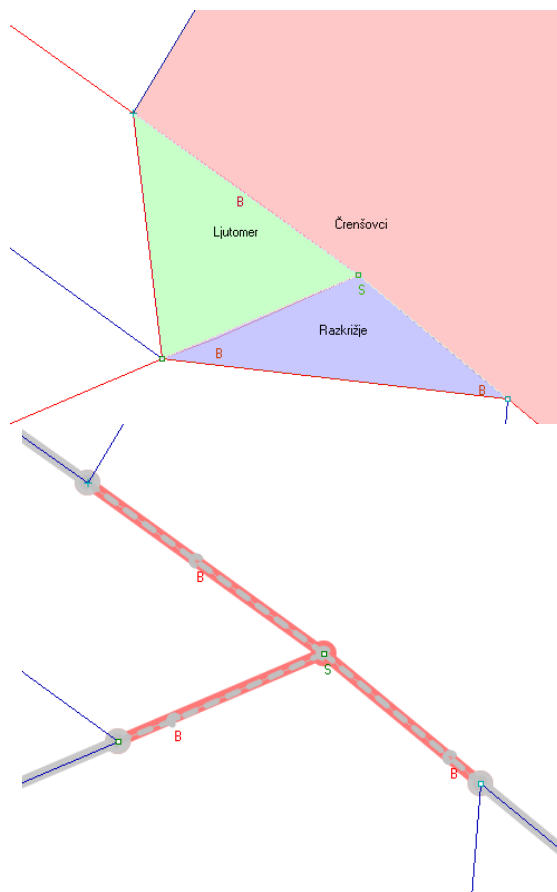
Meje občin iz novih daljic

Pri tej matematiki se ustrezna občina za DO išče levo/desno od centra nove daljice (**|Občine**) v neki oddaljenosti. Prednastavljen je odmik 5m, ki se pa lahko poljubno spremeni (0.5-100m). Torej točka levo/desno od centra daljice mora ležati v pravilni občini. Najhitreje se nove daljice občin obdelajo z ukazom Daljice/Vrini točko (ali Izloči), ker se stara daljica vedno razdeli na dve novi daljici (delitev se vizualno poudari z **rdeče/modro**). Če se ne najde takoj daljica občin za delitev (ker obstaja pod njo še daljica v drugem nivoju), se naj drugič klikne na nasprotni strani daljice. V kolikor so spremembe MO prevelike za levo/desno iskanje in ta matematika ne ustreza, se uporabi spodnji ročni način za mejne poligone občin.

Ročna določitev mejnih poligonov občin

V kolikor rezultat B/D_DO ni pričakovan in so parcele 100% v redu, pa se bo moralo še dorisati daljice v nivoju občin ročno. Cilj teh novih daljic je, da se lahko ročno določijo topološko pravilni MEJNI poligoni občin. Kontrolo pravilnosti se lahko izvede z Georačuni/Površina poligona na ustreznih vidnih nivojih daljic. Vidni so praviloma nivoji z daljicami parcel in še nivo **|Občine**. Mejni poligoni se morajo vedno določiti za vsako občino posebej (vedno se ponudi še izbor občine), v sliki pa je poligon obarvan z enolično barvo občine in označen še s centroidom. Lahko obstaja poljubno število poligonov iste občine s ciljem, da se določi celotna skupna meja med občinami. Ali povedano drugače, meja občin je tam, kjer se stikajo poligoni različnih barv. V sliki sta dorisani dve daljici v nivoju občin, ki ne pomenita novi daljici občin, ampak samo določata gabarite za mejne poligone občin, meje občin že določajo daljice parcel.

Ta način se bo praviloma uporabljal vedno pri spremembah RPE, ker nastajajo večje spremembe poligonov občin in zgornja dva načina odpovesta (ni obdelav parcel in spremembe MO so precej večje kot je samo majhen odmik levo/desno).

Po kreiranju daljic občin (DO) se vedno naredi še kontrola stikanja D/B_DO. Namreč Brisane daljice se vedno morajo nadomestiti z Dodanimi, zato se na koncih obdelanih odsekov DO morajo D/B_DO stikati.

Po 90. členu ZKN (redko)

V okviru postopka spremembe RPE imamo možne tri spremembe meje občine, pri katerih je potrebno predlog spremembe občine urediti v GEOS tako, da je nova meja občine napeta na daljice in točke ISK:

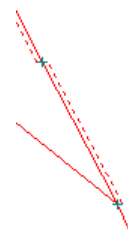
- sprememba meje občine – soglasje obeh občin (90. člen ZKN)
- sprememba meje naselja na meji občine (ZDOIONUS)
- nova občina (Zakon o ustanovitvi občin)

V vseh treh primerih je tehnični postopek enak. Gre za spremembe, ki jih predlaga občina, mišljeno je, da najprej občina pripravi predlog spremembe v Katastru (s pomočjo RPE editorja). Ukvarja se samo z mejo RPE občine (RPE geometrija). S to spremembo bo občina naredila potem izvoz XML za urejanje meje občine in ga predala zunanjemu izvajalcu v obdelavo. Naloga zunanjega izvajalca bo urediti katastrsko vsebino občine, kar pomeni mejo občine napeti na meje parcel (lahko se tudi brišejo in dodajajo daljice ter ZK točke, ki pripadajo samo občini), ter ureditev podrejenih RPE objektov, ki so vezani na občino (naselja, četrtne skupnosti, krajevne skupnosti, vaške skupnosti, lokalna volišča, lokalne volilne enote). Izvajalec bo občini nato predal novo urejeno vsebino v XML datoteki z določenim tehničnim postopkom (TP) '**R-Sprememba meje občine**', občina bo pa spremembo uvozila v ISK.

Pri odpiranju XML izreza mora obvezno biti vklopljena opcija **+RPE**, ki ponudi zatem opcije izbire RPE. Izbere se **Vse** in nato **Uvoz podatkov**. Pri tem se bo samodejno tudi aktiviral **Tehnični postopek R** z ustreznim KP.

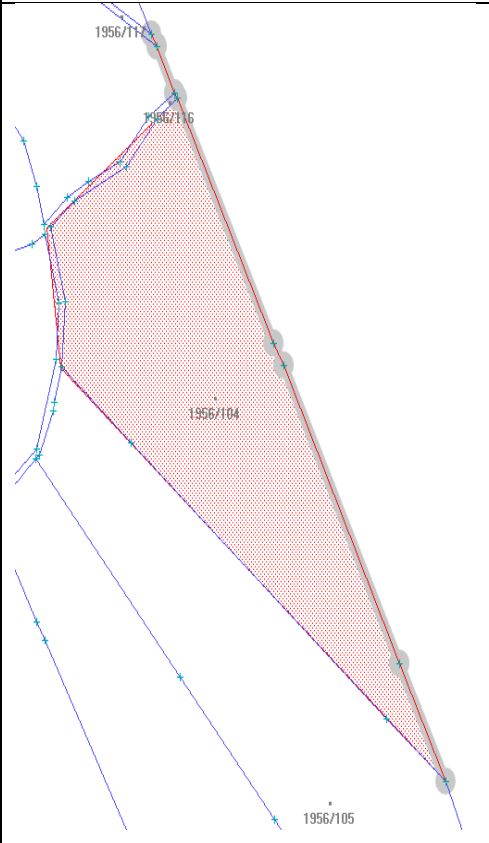
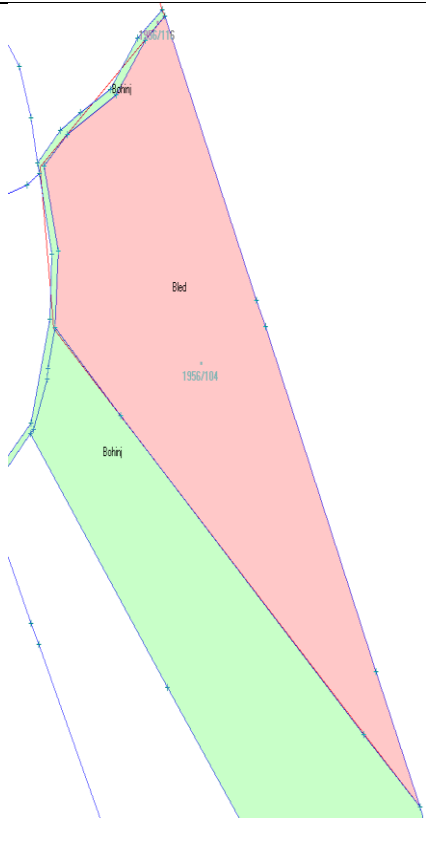
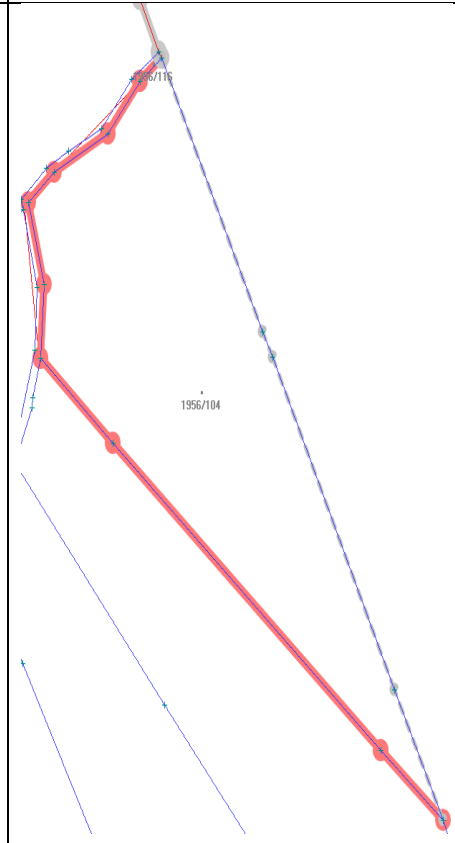
Kreiranje novega stanja daljic občin in spremembe RPE

Daljice občin se briše/dodaja samo v nivoju **|Občine**. Eventualno se dodajajo nove daljice, ki so samo v mejah občin in ne v mejah parcel, brisati pa se morajo obvezno tiste, ki v novem stanju več ne obstajajo. Ker se v nivoju občin prikazujejo tako RPE poligoni občin in daljice občin, se za lažje razločevanje v sliki lahko vklopi opcija Daljice/Usmerjenost, ki potem daljice označi še z dodatno črtkano linijo. Namreč grafika baz (RPE) ni sestavljena iz daljic, zato se ne more urejati z ukazi za daljice. Hitro ločevanje daljic od grafike RPE je lahko tudi preko vidnih točk daljic, ko je vklopljena opcija '**Brez točk BAZ**' v seznamu aktivnih nivojev (to je prednastavljeno).

Ker se tukaj parcele ne obdelujejo, pride pri ukazu Daljice/Tvori daljice občin v poštev samo ročni postopek določevanja mejnih poligonov občin, kot je podrobno **opisano že zgoraj**. Osnova za izbor mejnih poligonov so v večini primerov kar poligoni parcel, kar pomeni, da bo nova meja občin potekala po meji parcel. Ko so daljice občin pravilno kreirane, se pa sproži ukaz Daljice/Uskladi vse RPE. Pojavi se sporočilo o narejenih spremembah na poligonih RPE. Vse spremembe so v bazah RPE označene s statusom **Sprememba**, obstaja pa še **Obstoječe** stanje istega poligona RPE.

Posamezno ročno editiranje grafike baz RPE je tudi možno po principih, ki so opisani v navodilih za obdelavo baz (**INFRA**). Za spreminjanje grafike RPE je pogoj, da ima objekt že status **Sprememba**. To se lahko ročno dodeli samo z ukazom Baze/Info in se dvoklikne na **Nespremenjen** status. Za ročno editiranje posameznih točk poligona se naj izklopi stikalo '**Iskanje poligona**', nato pa se v sliki to ureja s tipkami **T** (zamenjava točke), **I** (izloči točko) in **V** (vrini točko). Pri **Vrivanju** točke je pogoj, da točka fizično leži v kvadratu gabarita odseka/linije, stranica je maksimum od B/H.

Stanje pred spremembo meje, v XML je že nakazana sprememba	Izbrani mejni poligoni za določitev novih daljic občine	Kreirane dodane in brisane daljice občin.
		

Obdelava daljic občin na državni meji (DM)

Daljice DM se nahajajo samo v nivoju **SLO**. Po ureditvi daljic parcel, se morajo nove daljice DM topološko ujemati z novim stanjem daljic parcel, preden se sproži kreiranje DO. Pri editiranju daljic DM bo najbolj pogost ukaz za vrivanje in izločanje točk na daljici. Namreč novo stanje DM je pomembno za pravilno kreiranje dodanih DO, ker nakazuje na mejo občine.

Dodajanje nove baze občin

V kolikor se v elaboratu naknadno ugotovi, da bi morale še obstajati daljice občin (ker jih še ni), se to naredi z ukazom Datoteka/Novi XML/Nove baze. V kolikor že obstaja baza občin (nima pa še daljic občin), se mora najprej baza občin izločiti z Baze/Uredi/izloči.

Shranjevanje v XML

DO se v predogledu prikazujejo, aktivno je tudi stikalo **Občine**, ki omogoča izklop prikaza in shranjevanja DO. Če obstajajo še DM daljice, je aktivno tudi stikalo **SLO**. Če ni aktiven **KP – spreminjanje mej občin (SMO)**, se prikazujejo samo daljice DM, drugače pa samo DO. KP-SMO mora imeti določenega vlagatelja. Izbere se z Dodaj neobstoječe/Vlagatelj MŠ.

Pri shranjevanju v XML (RPE, 90.člen) se bodo samodejno izbrale parcele, ki vsebujejo največ ZKT na daljicah občin. Če bi se želelo še dodati druga parcele, se to naredi najprej z ukazom Datoteka/Shrani kot/+XML ročni izbor.

Iztok Zrelec, ZEIA d.o.o. Maribor

Vprašanja in odgovori

Kontrola na ISK mi sporoča, da v XML ni daljic občin. Oziroma nimam nespremenjenih daljic občin, kreirajo se samo dodane. Kako to rešim ?

V kolikor je XML izrez bil narejen pred 4.3.2024, v njem še fizično niso obstajale daljice občin (DO). Najprej morate narediti novi izrez XML (vsebuje tudi DO), ki zajema vse parcele v elaboratu. V kolikor na elaboratu ni potrebno delati 'običajne' posodobitve XML izreza še zaradi drugih sprememb na ISK, obstaja enostavnejši način. Če imate v elaboratu že bazo občin, potem jo morate najprej izločiti z Baze/Uredi/Izloči. Nato pa ukaz Datoteka/Novi XML/Nove baze, izberete **Občine** in **Uvoz podatkov**. DO bi morale biti v nivoju '**Občine**', poudarjen prikaz (vklop/izklop) v sliki pa je z Daljice/Daljice Občin, ali MS na ikono

Meje občin sem naložila, vendar mi novih daljic občin ne tvori. Verjetno zato, ker je ena izmed parcel v dveh občinah?

Princip D/B/N daljic občin je enak kot pri parcelah. Identifikator daljice sta ZK točki. Brisana daljica nastane takrat, ko se daljica briše, Dodana pa takrat, ko daljica med tema ZKT še ne obstaja. Če daljici spreminjamo samo ZKT koordinate, je to še vedno Nespremenjena daljica, ker je med ISTIMA ZKT.

Zakaj ne morem ročno izbrati KP 7 spreminjanje mej občin ?

Zato, ker ste v dialogu za **objavo**. Tukaj tega KP ne morete izbrati na novo, ker so sestavine za objavo parcele, za XML za GU pa so pravilne sestavine občine. Objava se dela lahko tudi na samem začetku, ko še ni nič narejeno in daljice občin še sploh niso analizirane. Objava tega KP-SMO se naredi/dokonča ročno na ISK, za sestavine se vpiše parcele na kateri se izvaja sprememba občine. Isti princip je že tudi za bonitete. Sicer se na ISK za objavo lahko uvozi tudi XML elaborata.

Ta KP je možno dodati samo v dialogu za shranjevanje v XML_za_GU, kjer se po analizi daljic samodejno določijo še sestavine kot občine.

Uredili smo del meje med občinama. V obdelanem .gex imamo mejo občin v redu - napeto na novo stanje. Kot tvorimo .xml pa je ta meja občin na staro stanje. V primerih izpred pol leta je bilo tudi tako in na GURSU je šlo skozi, sedaj pa referent zahteva, da uskladimo meje med občinam in nam ne gre. Nam lahko pomagate?

Preglednik nima prav. Pri običajnih KP za parcele in posledičnih sprememb DALJIC občin, ostajajo poligoni RPE nespremenjeni. Z RPE se uporabniki ne ukvarjajo, ne glede na novo stanje daljic občin. To je pravilo, ki je bilo posredovano z GU na začetku obdelave občin v praksi. Daljice občin in RPE poligoni, to ni isto, so različne zadeve. Za spreminjanje še RPE poligonov je poseben KP in je namenjen samo za to, več o tem na začetku dokumenta.